# Dziennik ustaw i rozporządzeń krajowych

dla

Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

**Rok 1907.** Wydano i rozesłano dnia 11. listopada 1907. **Część XXI.**


Nr. 130.

## U s t a w a

z dnia 5. października 1907, dla Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem z wyjątkiem miast Lwowa i Krakowa, o policyi drogowej na drogach publicznych.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam, co następuje:

## I. Przepisy dla zapobieżenia uszkodzeniom drogi.

### Postanowienie ogólne.

§ 1.

Wszelkie z umysłu lub z braku należytej ostrożności wyrządzone uszkodzenie drogi samej albo jej przynależności (§ 74), jeśli nie podpada pod ogólne prawo karne, będzie uważane jako przekroczenie policyi drogowej i karane podług przepisów tej ustawy.

### Włóczenie po drodze.

§ 2.

Nie wolno włóczyć po drodze przedmiotów, pokład drogowy wyrywających (narzędzi lub maszyn rolniczych, tramów, pni, kloców i t. p.).

## Dojazd do drogi.

§ 3.

Z reguły nie wolno przejeżdżać przez rowy i szkarpy drogowe wozami gospodarczymi lub narzędziami rolniczemi, ani w tym celu skopywać burty (pobocza) albo szkarpy, lub zapełniać rowy jakimkolwiek materyałem.

W miejscach, w których do drogi publicznej wpada inna droga publiczna, droga prywatna lub dojazd z pól albo od zabudowań, rów drogowy ma być wybrukowany lub nad nim mostek względnie przepust zbudowany.

Bruk lub mostek względnie przepust ma być zbudowany według wskazówek zarządu drogi odnośnej.

W wyjątkowych razach, za zgodą zarządu drogi odnośnej, można pominąć budowę mostku względnie przepustu lub brukowanego przejazdu, jeśli prawidłowy odpływ wody da się w inny sposób zabezpieczyć.

Budowa i utrzymanie mostku względnie przepustu lub bruku należy do tego, kto do utrzymania drogi prywatnej jest obowiązany, względnie do właściciela odnośnego gruntu lub budynku.

Przy zetknięciu się dróg publicznych, należy budowa i utrzymanie mostku względnie przepustu lub bruku do zarządu tej drogi, w której kierunku mostek względnie przepust lub bruk jest położony.

§ 4.

Najbliższa przestrzeń nieszutrowanej drogi publicznej, wpadającej do innej szutrowanej drogi publicznej, ma być wybrukowana lub żwirem wysypana na długości co najmniej 25 metrów od zetknięcia się obu dróg.

Obowiązek brukowania względnie szutrowania drogi dojazdowej ciąży na utrzymującym drogę pomienioną.

## Tratowanie rowów.

§ 5.

Nie wolno tratować rowów lub szkarp drogowych podczas uprawy roli.

## Pasanie lub pędzenie bydła.

§ 6.

Wzbronionem jest paść lub pędzić bydło po szkarpach i rowach drogowych.

Trawy do drogi należącej nie wolno nikomu samowolnie kosić i wogóle sobie przywłaszczać.

## Zanieczyszczanie drogi.

§ 7.

Zabronionem jest wyrzucać na drogę śmiecie, gruzy, zdechłe zwierzęta lub samowolnie składać na niej drzewo, kloce, kamień, cegły, ziemię, piasek, beczki, towary i inne przedmioty, wylewać nieczystości, wprowadzać do drogi odpływy ze stajen, gnojowisk, dołów kloacznych, browarów, gorzelń, fabryk, kopalń i innych urządzeń, zatykać kanały i przepusty drogowe.

Również nie wolno zanieczyszczać założonych kosztem funduszu drogowego rowów odpływowych, ani też samowolnie wstrzymywać lub zmieniać kierunku odpływającej nimi wody.

Na zmianę odpływu wody lub składanie na drodze n. p. materyału budowlanego jest koniecznem w każdym wypadku zezwolenie zarządu drogi odnośnej.

## Budowle na drodze.

§ 8.

Budowle i urządzenia na drodze względnie nad nią lub pod nią jak n. p. kanały, rowy, rury do przeprowadzania wody, ropy lub gazu, mosty przepusty, słupy, druty, przewody i t. p. projektowane do celów innych aniżeli tych, które wymienia ustawa z dnia 23. stycznia 1891, Dz. u. kr. Nr. 20, mogą być wykonane tylko wtedy, jeśli na podstawie prośby zaopatrzonej w dokładny plan, zezwoli na to zarząd drogi odnośnej.

## Budowle przy drogach.

§ 9.

Odległość budynku od drogi państwowej, krajowej, powiatowej, gminnej I. klasy lub od publicznego dojazdu kolejowego ma wynosić przynajmniej trzy metry, a od drogi gminnej II. klasy przynajmniej dwa metry.

Odległość wszelkiego rodzaju ogrodzeń od powyższych dróg ma wynosić najmniej 60 centymetrów.

Wyjątek stanowią drogi, posiadające ustalone linie regulacyjne.

Jednak bez względu na wyżej przepisaną odległość lub linię regulacyjną następujące budowle muszą mieć większe odległości od każdej drogi publicznej.

A mianowicie ma odległość wynosić przy:

1. kuźni najmniej 6 metrów;

2. cegielni (budynku przeznaczonego do wypalania cegły) przynajmniej 10 metrów;

3. wapniarce (piecu do wypalania wapna) co najmniej 10 metrów;

4. wiatraku przynajmniej 20 metrów,

5. szybie dla ropy lub wosku ziemnego najmniej 30 metrów, licząc od środka otworu świdrowego;

6. zbiorniku na ropę o pojemności ponad 20 cystern najmiej 40 metrów. Dla mniejszych zbiorników ma to oddalenie wynosić co najmniej 20 metrów.

Przy budowach w rejonie fortyfikacyjnym mają być zastosowane przepisy w tej mierze obowiązujące.

## Kamieniołomy.

§ 10.

Przed otwarciem kamieniołomu przy drogach bez względu, czy kamień ma być wydobywany zwykłym sposobem, czy też rozsadzany materyałami wybuchowymi, w tych wszystkich wypadkach, w których nie rozchodzi się o przedsiębiorstwo przemysłowe, zarząd drogi odnośnej ma podać warunki mające na celu ochronę i bezpieczeństwo komunikacyi publicznej.

## Kopalnie gliny lub piasku.

§ 11.

Przy kopaniu gliny lub piasku ma być zostawiony wzdłuż drogi nietknięty pas ziemi, przynajmniej 2 metry szeroki.

W każdym razie ze względu na całość drogi ściana kopalni od strony tejże ma mieć odpowiednią pochyłość lub stosowne ubezpieczenie.

## Pas przydrożny.

§ 12.

Grunta, przyległe drogom, mają być wolne od uprawy na przestrzeni najmniej 60 centymetrów. Właściciel tego pasu jest obowiązany zezwolić bezpłatnie na składanie na nim ziemi, błota lub kurzu, zgarniętego z korpusu drogowego.

Powyższy pas przydrożny nie jest konieczny, jeśli wzdłuż drogi już znajduje się przynajmniej taki sam pas ziemi, stanowiący własność funduszu drogi.

## Rozświetlanie drogi w lesie.

§ 13.

W wypadkach, gdzie droga publiczna przecina las właściciel jego, jeżeli osuszenie drogi niezbędnie tego wymaga, może być orzeczeniem krajowej władzy politycznej zniewolonym za stosownem wynagrodzeniem utrzymymać po obu stronach drogi pas ziemi odpowiednio szeroki, wolny od drzew i krzaków.

## Mierzenie odległości od drogi.

§ 14.

Wszystkie odległości przepisane §§ 9, 11, 12 i 13 mają być mierzone od górnej krawędzi przeciwszkarpy rowu, a gdzie go niema, od dolnej krawędzi szkarpy nasypu drogowego, a gdzie wreszcie i tego niema, od granicy pasu drogowego.

## Dzwona u kół.

§ 15.

Dzwona u kół wszystkich wozów ciężarowych, których waga ładunku wynosi ponad 2000 kilogramów, muszą mieć najmniej 10 centymetrów szerokości, a jeśli waga ładunku przewyższa 3.500 kilogramów, muszą mieć przynajmniej 15 centymetrów szerokości.

Postanowienia te wchodzą w życie w pół roku po ogłoszeniu ustawy i nie mają zastosowania do wozów gospodarskich.

## Płaszczyzna obręczy.

§ 16.

Płaszczyzna obręczy na każdem kole u wszystkich wozów bez wyjątku ma być równa i płaska oraz bez wystających gwoździ lub główek od śrub.

## Hamulce.

§ 17.

Zjeżdżając po większym spadku, należy koła hamować.

Do hamowania nie wolno używać łańcuchów, ani też haków, lub innych przyrządów, któreby pokład drogowy darły.

Wyjątkowo dozwala się użycia takich przyrządów podczas gołoledzi

## Rozjeżdżanie pryzm.

§ 18.

Wzbronionem jest rozjeżdżać lub roztratowywać stosy kamienia, szutru lub piasku, przeznaczonego do utrzymania drogi.

## Zapobieżenie powstaniu kolei.

§ 19.

Gdzie pewna przestrzeń drogi, dla zapobieżenia tworzeniu się kolei, jest założona n. p. kamieniami lub drzewem, przejezdnym nie wolno ich usunąć lub przejechać, lecz mają zjeżdżać na wolną przestrzeń drogi.

Służba drogowa jest obowiązana te znaki na noc usunąć.

## Jazda po mostach.

§ 20.

Jazda po mostach, których cała konstrukcya nie jest z żelaza lub z kamienia, tudzież bez względu na konstrukcyę po wszystkich takich, po których szybka jazda jest zabroniona tablicą ostrzegającą, jest tylko stępo dozwolona.

Również tylko stępo wolno jechać po mostach, które są w naprawie lub przebudowie.

W czasie naprawy lub przebudowy mostu może być wydane zarządzenie, że po nim może iść naraz tylko oznaczona ilość bydła lub jechać tylko ograniczona liczba wozów.

Podczas robót mają być przy moście umieszczone znaki, które przejezdnym zwracają na nie uwagę.

## Przewóz ciężarów przez mosty.

§ 21.

Wozy, które wraz z ładunkiem nie przenoszą 3000 kilogramów wagi, można przewozić przez wszystkie mosty bez zezwolenia zarządu drogi odnośnej. Zarząd drogi może zezwolić stale lub czasowo na przewożenie jeszcze większych ciężarów po pewnych mostach.

Przy każdym takim moście będzie umieszczona tablica, która zarazem wskaże odnośną wagę ładunku, jaka po nim może być przeprowadzona.

Jeśli przez most ma być przeprawiona czy to fura z niepodzielnym ciężarem, czy też jaka lokomotywa, lokomobila, samochód albo inna maszyna o wadze większej, aniżeli ustanowiono, natenczas o zamiarze przesyłki ciężaru winien być zawiadomiony zarząd mostu odnośnego, który przez swe organa spowoduje potrzebne wzmocnienie mostu.

Koszta stąd powstałe ma ponosić ten, w którego interesie roboty uskuteczniono.

Przed uzyskaniem zezwolenia zarządu, nie wolno przeprowadzać ciężaru przez odnośny most.

O zezwolenie na przewóz przez most krajowy można prosić także inżyniera krajowego, który sprawuje bezpośredni nadzór techniczny nad odnośnym mostem (inżyniera okręgowego).

## II. Przepisy dla uregulowania i zabezpieczenia komunikacyi.

### Postanowienia ogólne.

§ 22.

Komunikacya na drodze nie może być tamowana ani w dzień ani w nocy.

Każda przeszkoda w komunikacyi spowodowana z umysłu lub z braku ostrożności, jeśli nie podpada pod ogólne prawo karne, będzie uważana jako przekroczenie policyi drogowej i karana podług przepisów tej ustawy.

### Oświetlenie wozu i rogatki.

§ 23.

Podczas ciemnej nocy najpóźniej w godzinę po zachodzie słońca do godziny przed wschodem słońca każda fura na drodze, z wyjątkiem wózków ręcznych musi mieć zapaloną latarkę o bezbarwnem szkle, która tak ma być umieszczona, aby ją z daleka można spostrzedz Przepis ten nie dotyczy wozów gospodarskich w obrębie gminy lub obszaru dworskiego, do którego należą.

Rogatka w nocy winna zawsze być oświetlona, a to w ten sposób, aby z odpowiedniej odległości była widoczna.

## Oznaczenie wozu tabliczką.

§ 24.

Wszystkie wozy, przeznaczone do przewożenia ciężarów lub frachtów, jak długo znajdują się na drodze, muszą być zaopatrzone w tabliczkę, na której ma być zamieszczone imię i nazwisko, tudzież miejsce zamieszkania właściciela wozu.

Właściciele dóbr, fabrykanci i przedsiębiorcy zamiast swego nazwiska mogą mieć na tabliczce nazwę dóbr, względnie folwarku, fabryki lub przedsiębiorstwa.

Tabliczka, 18 centymetrów wysoka i 30 centymetrów szeroka, ma być przymocowana po lewej stronie wozu między przedniemi a tylnemi kołami, w miejscu łatwo dostrzegalnem.

Tabliczka ma być czarna a pismo białe; litery mają mieć najmniej 5 centymetrów wysokości.

Jeśli na wozie tabliczka nie da się zamieścić, można nawet mniejszą tabliczkę powiesić na lewej stronie konia siodłowego.

Przepisy te nie dotyczą wozów gospodarskich w obrębie gminy lub obszaru dworskiego, do którego należą.

Postanowienia tego paragrafu wchodzą w życie w pół roku po ogłoszeniu ustawy.

## Jazda sankami.

§ 25.

Jazda sankami bez dzwonków jest bezwarunkowo wzbroniona.

Przepis ten nie dotyczy sań gospodarskich w obrębie gminy lub obszaru dworskiego, do którego należą.

## Szerokość ładunku.

§ 26.

Szerokość ładunku wozu nie może przenosić 3 metrów. Jeśli taki przedmiot ma być przesłany, którego szerokość nie da się podzielić na części najwyżej trzy metrowe, ma właściciel starać się, aby przez szerszy ładunek komunikacya nie była tamowana ponad potrzebę i aby objekty drogowe nie były uszkadzane.

Na każdym wozie siedzenie nie może wystawać poza szerokość wozu względnie ładunku przewożonego.

## Przymocowanie ładunku do wozu.

§ 27.

Przymocowania do wozu drzewa lub innych ciężarów albo wzmocnienia wozu samego zapomocą w kabłąk naprężonych żerdzi, nie wolno tak uskuteczniać, aby te żerdzie sterczały poza ładunek względnie poza literki, półkoszki lub drabinki wozu.

## Przyczepianie wozów.

§ 28.

Nie wolno jechać po drodze dwoma lub więcej wozami, ze sobą spojonymi. Wyjątkowo jest dozwolone przyczepienie wozu, przeznaczonego do przesyłki lub wozu ręcznego do bryki, albo spojenie próżnych dwóch bryk lub wozów gospodarskich.

## Przedmioty mogące wywołać przestrach lub obrzydzenie.

§ 29.

Koło budynków od strony drogi albo na wozach, znajdujących się na drodze jest wzbronionem wieszać lub kłaść bez przykrycia surowe mięso, skórę zwierzęcą i inne przedmioty, które mogą albo płoszyć koni i inne zwierzęta, albo też wywołać u ludzi przestrach lub obrzydzenie.

## Szybkość jazdy wozem.

§ 30.

W miejscowościach zamkniętych wolno jechać tylko miernym kłusem, zaś na skrętach, przechodach i w miejscach krzyżowania się dróg tylko stępo.

## Wymijanie wozu.

§ 31.

Każdy wóz, jeśli jakieś szczególne okoliczności nie zmuszają do wyjątku, ma wymijać na lewo, a wyprzedzać na prawo.

W tym celu winien jadący bez oporu zrobić miejsce wymijającemu lub wyprzedzającemu. Wyprzedzać wolno tylko wtedy, jeśli jest droga dostate-

cznie szeroka, wóz wyprzedzany toczy się powoli, jest przed nim znaczna przestrzeń wolna i żaden inny wóz nie nadjeżdża.

Na mostach i skrętach nie wolno wyprzedzać.

Na wąskich drogach o jednym torze jezdnym, przy zachowaniu powyższych zasad, ma ustępować próżny wóz wozowi z ludźmi lub ładunkiem, wóz z ludźmi wozowi ciężko naładowanemu; przy równych wozach, wóz jadący z góry wozowi jadącemu pod górę, wreszcie wozy tego samego rodzaju i na równej przestrzeni mają sobie ustąpić wzajemnie, w równych częściach.

Wozom Najwyższego Dworu, tudzież pocztowym, ogniowym i ratunkowym bezwarunkowo ma ustąpić na bok każdy wóz, czy on jedzie w przeciwnym czy też w tym samym kierunku.

Jeśli natychmiastowe ustąpienie z drogi jest niemożliwe z powodu oczywistego niebezpieczeństwa, należy wóz zatrzymać na miejscu, póki te wozy nie przejadą.

## Wymijanie bydła.

§ 32.

Wóz, przy spotkaniu się z bydłem pędzonem, ma jechać stępo, póki bydła nie minie.

Poganiacz bydła jest obowiązany nie zatrzymując go, zrobić odpowiednie miejsce wozom nadjeżdżającym lub wyprzedzającym.

## Zostawianie i stawanie wozów.

§ 33.

Wóz niezaprzężony nie może stać na torze jezdnym; gdzie to jednak wskutek wypadku jest konieczne, wóz powinien być odsunięty na kraj drogi a w nocy oświetlony latarką.

Żaden wóz nie może stawać na przepustach, mostach, przechodach, na środku drogi, na skrętach, ani tam, gdzie się drogi krzyżują.

## Zajazdy koło karczem.

§ 34.

Koło karczem, szynkowni i gospod mogą stać fury tylko na placu na to przeznaczonym.

Jeśli plac przed zabudowaniem ze względów miejscowych nie da się założyć, może być urządzony dla stawania fur inny plac za zabudowaniem lub obok tegoż.

Właściciel względnie dzierżawca lub inny użytkujący zabudowania jest obowiązany powyższy plac własnym kosztem wybrukować lub wyszutrować i zawsze czysto i w dobrym stanie utrzymywać.

### Zachowanie się woźnicy.

§ 35.

Woźnicy podczas jazdy nie wolno opuszczać wozu bez dozoru.

§ 36.

Woźnica jadąc z góry, jeśli powozi tylko jednym lejcem, a nie cuglami krzyżowymi, ma iść pieszo obok zaprzęgu.

§ 37.

Jednemu woźnicy nie wolno równocześnie powozić kilkoma wozami.

§ 38.

Woźnicy jest wzbronionem spać na wozie podczas jazdy i wogóle na zaprzężonym wozie, znajdującym się na drodze.

### Popasanie zwierząt.

§ 39.

Popasanie zwierząt na drodze tak wewnątrz jak i zewnątrz miejscowości jest zabronione.

### Pędzenie zwierząt.

§ 40.

Do pędzenia zwierząt, stosownie do ich gatunku, ma być ustanowiona odpowiednia liczba poganiaczy, przyczem należy przyjąć za zasadę, że na transport 10 do 15 sztuk koni lub bydła rogatego powinien być liczony jeden poganiacz.

Przy pędzeniu mniejszej ilości zwierząt, wolno zająć tylko połowę przestrzeni drogowej.

Pojedyncze sztuki mają być prowadzone na lince lub uździenicy.

## Jazda na kole.

§ 41.

Koło każdego typu uważa się pod względem przepisów policyjnych za wóz lekki, wobec czego kolarzy obowiązuje porządek jazdy, przepisany dla tych wozów.

§ 42.

Do jazdy na kole można używać tylko toru jezdnego.

§ 43.

Kolarzowi, jadącemu po torze jezdnym, pieszy ma ustąpić tak, jak innej furze.

§ 44.

Kolarz, przy wyprzedzaniu i spotykaniu, ma uważać na pieszych i na kolarzy tudzież na konie i inne zwierzęta. Jest on obowiązany, jeśli chce wyprzedzić ludzi lub zwierzęta, w razie potrzeby dawać znaki dzwonkiem zawsze w czasie właściwym. Jeśli przewodnik zwierząt nawołuje do ostrożności, ma zsiąść z koła.

§ 45.

Przy wspólnych jazdach kolarze mają jechać jeden za drugim i w odpowiedniem oddaleniu od siebie, jeśli spotykają wozy, zwierzęta lub ludzi idących pieszo lub jadących konno.

§ 46.

Nie wolno jechać na kole w tempie, przewyższającem chyżość raźnego kłusu.

Wyścigi mogą być dozwolone tylko w każdym poszczególnym wypadku przez polityczną władzę powiatową za zgodą zarządu drogi odnośnej.

§ 47.

Jeśli tor jezdny jest nie całkiem równy i wolny, jeśli kolarz spotyka lub chce wyprzedzić pieszo idących lub jeźdźców na koniach, fury albo

zwierzęta pędzone, dalej na skrętach i na skrzyżowaniu dróg, wreszcie wogóle wewnątrz zamkniętych miejscowości ma być szybkość jazdy na kole odpowiednio zmniejszona.

Koła powinny być używane tylko takie, które mają hamulce tego rodzaju, że natychmiast zatrzymane być mogą.

§ 48.

W porze nocnej wolno jechać tylko na takiem kole, które ma latarkę ze światłem białem, jasnem, świecącem się w kierunku jazdy i już z daleka widzialnem.

Używanie latarek ze szkłami kolorowemi jest bezwarunkowo wzbronione.

§ 49.

W gminach miejskich, zdrojowiskach lub stacyach klimatycznych, zarząd gminny w wykonaniu policyi miejscowej na podstawie ustawy gminnej może wydać jeszcze dalej idące przepisy, a szczególniej jazdę na kole po ożywionych lub wąskich drogach do pewnych godzin ograniczyć albo jej całkiem zabronić.

Tego rodzaju postanowienia mają być w stosowny sposób ogłoszone.

## Jazda samochodem lub motocyklem.

§ 50.

Samochody (automobile) lub motocykle stosownie do całkowitej wagi (wagi pojazdu i ładunku) mają być uważane za lekkie lub ciężkie wozy. Dlatego przepisy tej ustawy, dla wozów wydane, mają mieć analogiczne zastosowanie także do jazdy samochodami (motocyklami), o ile specyalne przepisy prawne, dla samochodów (motocyklów) wydane, nie zawierają odmiennych postanowień.

## Drogoskazy.

§ 51.

W miejscu gdzie drogi się rozchodzą, mają być ustawione drogoskazy kosztem odnośnego funduszu drogowego, na których oznaczone ma być miejsce, do którego droga prowadzi, tudzież jego odległość.

### Budowa drogi.

§ 52.

Jeżeli zarząd drogowy wykonuje na drodze roboty, n. p. budowę mostu, winien zostawić dla przejezdnych dostatecznie szeroką przestrzeń, albo jeśli to jest niewykonalne, urządzić inną prowizoryczną komunikacyę.

Miejsce budowy musi być odpowiednio zamknięte i z nadejściem nocy, według potrzeby, oświetlone.

### Zgartywanie i uprzątanie błota, kurzu i ziemi.

§ 53.

Zgartywanie błota lub kurzu z toru jezdnego oraz czyszczenie rowów i bankietów przydrożnych należy do zarządu drogi odnośnej.

Zgarnięte stąd błoto, kurz lub ziemię, jak daleko ciągną się zabudowania wzdłuż drogi zwartym szeregiem, są obowiązane gminy względnie obszary dworskie własnymi środkami niezwłocznie uprzątnąć.

### Sprzątanie śniegu.

§ 54.

Gminy miejskie i wiejskie w obrębie zabudowanego obszaru są obowiązane własnym kosztem i staraniem uprzątnąć śnieg z drogi publicznej, kosztem władz autonomicznych utrzymywanej, o ile według ich uznania jest to potrzebnem dla udogodnienia komunikacyi wewnętrznej w osadzie.

Przepis ten nie narusza postanowień ogólnej ustawy drogowej o uprzątaniu zasp śniegowych.

Wymienione w ustępie pierwszym roboty dla udogodnienia komunikacyi wewnętrznej w osadzie nie mogą być wzięte na rachunek funduszów ustawą drogową przepisanych.

## III. Wykonywanie przepisów policyi drogowej i postanowienia karne.

### Drogowe organa nadzorcze.

§ 55.

Czuwanie nad przestrzeganiem przepisów policyi drogowej, tudzież badanie i donoszenie przekroczeń tychże należy w pierwszym rzędzie do obo-

wiązków służby drogowej, dalej organów policyi miejscowej, oraz c. k. żandarmeryi.

Każdy zatrzymany przez te organa z powodu przekroczenia postanowień niniejszej ustawy ma im być posłuszny, jeśli chce uniknąć skutków prawem przepisanych.

## Zaprzysiężenie służby drogowej.

§ 56.

Organa, którym dozór nad drogą powierzyła władza nią zarządzająca, a szczególniej drożnicy mają być zaprzysiężeni przez swoją władzę przełożoną.

§ 57.

Zaprzysiężone organa zarządu drogowego w służbie muszą nosić oznaki służbowe.

## Wstrzymanie jazdy.

§ 58.

Wrazie przekroczenia przepisów policyi drogowej co do zbyt szerokiego (§ 26) lub zbyt ciężkiego (§ 21) ładunku, albo nieodpowiednio zrobionych obręczy i dzwonów u kół (§§ 15 i 16), lub niedozwolonych przyrządów do hamowania (§ 17) albo zabronionego przyczepiania wozów (§ 28) lub wreszcie kierowania przez jednego woźnicę dwoma lub więcej wozami (§ 37), można pozwolić na dalszą jazdę niezgodną z przepisami tylko do tej miejscowości, w której jest możliwe usunięcie nieprawidłowości.

Woźnica jadąc do tej miejscowości za to samo przekroczenie ponownie nie może być karany, jeśli udowodni urzędowem poświadczeniem, że już raz za to samo przekroczenie został do odpowiedzialności pociągniętym (§ 68).

## Karanie przekroczeń.

§ 59.

Winny przekroczenia przepisów policyi drogowej ma być karany, o ile to przekroczenie nie podlega powszechnej ustawie karnej lub postanowieniom karnym ustawy budowniczej, grzywną od 2 do 50 koron, a w razie niemożności uiszczenia grzywny, aresztem aż do dni ośmiu.

Przy tej zamianie należy przy karach niżej 10 koron za pierwszą koronę wyznaczyć 6 godzin aresztu, za każdą dalszą koronę po 2 godziny; przy ka-

rach wyżej 10 koron należy nałożyć za każdych 5 koron areszt po 12 godzin, a wogóle nie wyżej niż 8 dni.

## Użycie grzywny.

§ 60.

Grzywny wpływają do funduszu ubogich tej gminy, w której orzeczenie karne wydane zostało względnie jeśli orzeczenie karne w pierwszej instancyi zostało wydane przez polityczną władzę powiatową, do funduszu ubogich tej gminy, w której przestępstwo popełnione zostało.

## Wynagrodzenie szkody.

§ 61.

Przekraczający przepisy policyi drogowej niezależnie od kary, jest obowiązany na własny koszt przywrócić drogę do pierwotnego stanu, przeszkody w komunikacyi usunąć i wszelką wyrządzoną szkodę wynagrodzić.

§ 62.

Do ocenienia szkody wyrządzonej na drodze jest powołaną przedewszystkiem służba drogowa zaprzysiężona (§ 56).

§ 63.

Za szkodę wyrządzoną przez dzieci odpowiadają rodzice, za służbę niżej lat 14 służbodawcy.

§ 64.

Za szkodę wyrządzoną przez zwierzęta odpowiada właściciel lub solidarnie współwłaściciele zwierząt.

## Użycie odszkodowania.

§ 65.

Kwota przypadająca tytułem wynagrodzenia szkody wpływa na rzecz funduszu drogi odnośnej.

## Wydanie orzeczenia.

§ 66.

Prawo dochodzenia i karania tudzież skazywania na wynagrodzenie szkody z powodu przekroczeń przepisów policyi drogowej, a popełnionych na drogach publicznych niepaństwowych, czy to w gminie czy na obszarze dworskim, stanowiącym z nią jedną miejscowość, wykonuje z wyjątkiem przekroczeń na drogach w § 75 ustęp 2 tej ustawy wymienionych, w poruczonym zakresie działania naczelnik tejże gminy z dwoma assesorami, zaś w miastach, w których obowiązują przepisy ustawy gminnej z 13. marca 1889, Dz. u. kr. Nr. 24 i w gminach, w których obowiązują przepisy ustawy gminnej z 3. lipca 1896, Dz. u. kr. Nr. 51, burmistrz względnie naczelnik gminy.

Jeśli obwinionym o przekroczenie jest właściciel albo przełożony obszaru dworskiego lub jeżeli obwinioną jest jedna z osób do przeprowadzenia dochodzenia i wymiaru kary powołanych, wówczas przeprowadzi postępowanie karne polityczna władza powiatowa.

§ 67.

Jeżeli przekroczenie przepisów tej ustawy popełnił przejezdny nieznany organom służby drogowej i zachodzi obawa, że nie będzie można pociągnąć go później do odpowiedzialności, może przeprowadzić dochodzenie i wydać orzeczenie analogicznie do postanowień § 66 naczelnik (burmistrz) sam względnie z dwoma assesorami gminy sąsiedniej w kierunku drogi jadącego.

W tym celu należy się udać z winnym do urzędu wspomnianej gminy.

§ 68.

Naczelnik gminy (burmistrz), skoro dowie się o przekroczeniu przepisów policyi drogowej, ma sam względnie z dwoma assesorami (§ 66) przeprowadzić sumaryczne dochodzenie co do winy i szkody, stosownie do wyniku wydać orzeczenie i je wykonać.

W orzeczeniu należy szczegółowo wymienić kwotę, jaka przypada na grzywnę i osobno kwotę, jaka przypada na wynagrodzenie szkody.

Jeżeli poszkodowany żąda wynagrodzenia przenoszącego 30 koron, wtedy w orzeczeniu karnem można mu przyznać tylko wynagrodzenie do 30 koron, a co do reszty wynagrodzenia należy go odesłać do zwyczajnej drogi sądowej.

### Tok instancyi.

§ 69.

Od orzeczeń wydanych według §§ 66—68 służy prawo odwołania się do politycznej władzy powiatowej.

Każdy rekurs ma być wnoszony na ręce naczelnika (burmistrza) tej gminy, w której orzeczenie wydane zostało, w nieprzekraczalnym terminie 8 dni, licząc od dnia ogłoszenia względnie doręczenia wyroku.

W przypadkach, w których polityczna władza powiatowa jest pierwszą instancyą, obowiązują co do dalszego rekursu ogólne przepisy.

Przeciw dwom równobrzmiącym orzeczeniom niema dalszego rekursu.

## IV. Różne postanowienia.

§ 70.

Co do zarządzeń, orzeczeń i rekursów w sprawach policyi drogowej, należących do własnego zakresu działania władz autonomicznych, obowiązują przepisy w tej mierze istniejące.

§ 71.

Zwierzchność gminna względnie Rada gminna ma prawo we własnym zakresie działania wydawać jeszcze osobne postanowienia policyjno-drogowe, które tą ustawą nie są objęte, a które w pewnym czasie lub dla pewnego miejsca mogą być potrzebne.

Wszelako takie zarządzenia mogą gminy wydawać wogóle tylko za zgodą odnośnego zarządu drogi, a w razach nagłych i niecierpiących zwłoki za uzyskaniem dodatkowego zezwolenia tego zarządu.

§ 72.

Za przekroczenia przepisów o policyi drogowej wydanych przez gminy w zakresie własnym, w myśl zasady wyrażonej w §§ 49 i 71 niniejszej ustawy, Zwierzchność gminna względnie Rada gminna ustanowi karę w granicach postanowionych w § 59 niniejszej ustawy.

§ 73.

Odwołania od postanowień wydanych na podstawie § 71 nie mają mocy odraczającej.

§ 74.

Pod ogólną nazwą „droga“, której używa się w tej ustawie, rozumieć należy nietylko tor jezdny lub koronę drogi ale także mosty, kanały, przepusty, tamy, szluzy, rowy, szkarpy, burty (pobocza), rowy odpływowe, poręcze, zapory mytnicze, drogoskazy, znaki drogowe, graniczniki, domki mytnicze i drożnicze i wogóle wszystkie przynależności drogi na której lub przy której się znajdują.

## Drogi państwowe.

§ 75.

Przepisy tej ustawy o policyi drogowej mają mieć zastosowanie do dróg państwowych wszelako tylko o tyle, o ile nimi nie nałożono na skarb państwa jakiegoś zobowiązania i o ile dla ochrony dróg państwowych i dla komunikacyi na nich nie istnieją lub nie zostaną wydane odmienne postanowienia.

Wykonywanie przepisów tyczących się utrzymywania dróg, jakoteż postanowień karnych i postanowień co do wynagrodzenia szkód przy przekroczeniach tych postanowień należy co do dróg państwowych oraz tych niepaństwowych, które zostają w bezpośrednim zarządzie państwa i są utrzymywane z funduszów państwowych, do politycznych władz powiatowych.

§ 76.

Ustawa ta wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia, o ile w samej ustawie nie postanowiono inaczej.

§ 77.

Z dniem wejścia w życie postanowień tej ustawy tracą moc obowiązującą wszystkie inne przepisy w sprawach, obecną ustawą uregulowanych, które nie są zgodne z jej postanowieniami.

§ 78.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Wiedeń, dnia 5. października 1907.

**Franciszek Józef** w. r.

**Bienerth** w. r.

Nr. 131.

# Ustawa

z dnia 2. października 1907, zezwalająca Reprezentacyi powiatowej w Rudkach na przyjęcie imieniem powiatu poręki za powiatową kasę oszczędności w Rudkach, tudzież za lokowane w niej wkładki i ich należyte oprocentowanie.

Zgodnie z uchwałą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, postanawiam, co następuje:

Art. I.

Reprezentacyi powiatowej w Rudkach zezwala się na przyjęcie imieniem powiatu poręki za powiatową kasę oszczędności, tudzież za lokowane w niej wkładki i ich należyte oprocentowanie.

Art. II.

Wykonanie tej ustawy poruczam Moim Ministrom spraw wewnętrznych i skarbu.

Art. III.

Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem jej ogłoszenia.

Wiedeń, dnia 2. października 1907.

**Franciszek Józef** w. r.

**Korytowski** w. r. **Bienerth** w. r.

Nr. 132.

# Rozporządzenie

Wydziału krajowego z dnia 8. października 1907 L. 97.721, w sprawie przedłużenia Wydziałowi powiatowemu w Czortkowie koncesyi do pobierania opłat mytniczych od mostu na rzece Serecie i drogi dojazdowej Czortków-Wygnanka.

Na mocy § 9 ustawy z dnia 5. lipca 1897 (Dz. u. kr. Nr. 43), Wydział krajowy Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, w porozumieniu z c. k. Namiestnictwem, przedłuża Wydziałowi powiatowemu w Czortkowie na dalszych 5 lat koncesyę z dnia 13. lipca 1896 (Dz. u. kr. Nr. 49), do pobierania opłat mytniczych od mostu na

rzece Serecie i drogi dojazdowej Czortków-Wygnanka w wysokości i pod warunkami w tej koncesyi wymienionymi.

Marszałek krajowy:
**Stanisław Badeni** w. r.

Członek Wydziału krajowego:
**Dr. Stanisław Dąmbski** w. r.

Nr. 133.

## Ogłoszenie

Wydziału krajowego L. 29.861, w sprawie zmiany instrukcyi służbowej dla biura melioracyjnego przy Wydziale krajowym z dnia 9. maja 1893 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 67.

Uchwałą z dnia 6. marca 1907 zmienił Sejm postanowienia § 1 i ustępu pierwszego § 10 instrukcyi służbowej dla biura melioracyjnego z dnia 9. maja 1893 Dz. u. i rozp. kraj. Nr. 67, które zostają uchylone w dotychczasowem brzmieniu i mają opiewać, jak następuje:

§ 1.

„Do zakresu działania krajowego biura melioracyjnego należy:

1. Inicyowanie, projektowanie, wykonywanie i nadzór regulacyi wód niespławnych, ulepszeń gruntu za pomocą osuszenia i nawodnienia, tudzież budowy wodociągów i kanalizacyi w gminach;

2. konserwacya i nadzór wykonanych przy pomocy funduszu krajowego przedsiębiorstw melioracyjnych;

3. ulepszenie podziału pól i komasacya gruntów wraz z zakładaniem dróg polnych;

4. udzielanie fachowych opinij w sprawach podpadających pod postanowienia ustawy wodnej.“

§ 10 (ustęp pierwszy).

„W miarę przyzwolonych przez Sejm funduszów, oraz sił dyspozycyjnych biura melioracyjnego i jego ekspozytur udziela Wydział krajowy bezpłatnej pomocy technicznej poszczególnym właścicielom gruntów do projektowania, wytyczania i kontroli robót melioracyjnych, niezamożnym zaś gminom do projektowania i budowy wodociągów i kanalizacyi.“

Lwów, dnia 30. sierpnia 1907.

Marszałek krajowy:
**Stanisław Badeni** w. r.

Członek Wydziału krajowego:
**Dr. Tadeusz Pilat** w. r.

Nr. 134.

## Obwieszczenie

c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 26. października 1907 L. 20.002/pr., którem się ogłasza rozporządzenie c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 19. września 1907 o ustanowieniu Sądu powiatowego w Krasnej w Galicyi.

**Łoś** w. r.

## Rozporządzenie

c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 19. września 1907 o ustanowieniu Sądu powiatowego w Krasnej w Galicyi.

Na podstawie § 2 ustawy z dnia 11. czerwca 1868 Dz. p. p. Nr. 59, tworzy się w okręgu Sądu obwodowego w Stanisławowie Sąd powiatowy z siedzibą urzędową w Krasnej dla gmin i obszarów dworskich: Grabówka, Jasień, Kamień, Krasna, Łdziany, Majdan, Niebyłów, Petranka, Przysłup, Równia, Słoboda niebyłowska, Słoboda równiańska, Śliwki i Topolsko.

Z dniem rozpoczęcia czynności urzędowej tego Sądu, który będzie dodatkowo postanowiony i ogłoszony wydziela się powyższe gminy i obszary dworskie z okręgu Sądu powiatowego w Kałuszu.

**Klein** w. r.

Nr. 135.

## Obwieszczenie

c. k. Prezydyum Namiestnictwa z dnia 22. października 1907 L. 19.232/pr., którem się ogłasza rozporządzenie c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 19. września 1907 o ustanowieniu Sądu powiatowego w Rudniku w Galicyi.

**Łoś** w. r.

## Rozporządzenie

c. k. Ministerstwa sprawiedliwości z dnia 19. września 1907, dotyczące ustanowienia Sądu powiatowego w Rudniku w Galicyi.

Na zasadzie § 2 ustawy z dnia 11. czerwca 1868 Dz. p. p. Nr. 59, ustanowiony zostaje w okręgu Sądu obwodowego w Rzeszowie Sąd powiatowy z siedzibą w Rudniku dla gmin i obszarów dworskich: Groble, Jeżowe, Kamień, Kończyce, Kopki, Koziarnia, Łętownia, Łętowska Wólka, Łowisko,

Rudnik, Steinau (Śleniany), Stróża i Tarnogóra, należących do Sądu powiatowego w Nisku.

Z rozpoczęciem działalności rzeczonego Sądu, które dodatkowo oznaczone i ogłoszone będzie, wyłączone zostaną wymienione powyżej gminy wraz z obszarami dworskimi z okręgu Sądu powiatowego w Nisku.

**Klein** w. r.

Nr. 136.

# Ustawa

## z dnia 7. października 1907, o uzupełnieniu regulacyi Wisłoka i Pielnicy z dopływami.

Za zgodą Sejmu Mojego Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam, co następuje:

§ 1.

Uzupełnienie regulacyi Wisłoka od Beska do Haczowa i potoku Pielnicy od Nowosielec do ujścia z dopływami, która została rozpoczętą na podstawie ustawy z dnia 1. lipca 1886, Dz. u. kr. Nr. 68, przez przymusową spółkę wodną, ma być wykonane jako przedsiębiorstwo krajowe.

§ 2.

Za podstawę techniczną tej regulacyi służyć ma projekt Wydziału krajowego z roku 1904, który preliminuje koszta robót na 780.000 K.

Wydział krajowy jest jednak upoważniony do poczynienia zmian w tym projekcie w porozumieniu z Administracyą państwa w granicach powyższej sumy kosztorysowej.

§ 3.

Koszta budowy łącznie z wydatkami na utrzymanie w czasie budowy i kosztami zarządu pokryte będą z mającego się w tym celu utworzyć funduszu regulacyjnego.

Do pokrycia tych kosztów mają się przyczynić:

a) fundusz krajowy bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości pięćdziesięciu procent preliminowanych kosztów;

b) państwowy fundusz melioracyjny z zastrzeżeniem konstytucyjnego zezwolenia w myśl § 6 ustępu 1 ustawy z dnia 30. czerwca 1884 Dz. p. p. Nr. 116, takimże bezzwrotnym zasiłkiem w wysokości pięćdziesięciu procent.

§ 4.

Termin rozpoczęcia i czas trwania budowy, tudzież wysokość i termina płatności zasiłków kraju i państwa oznaczy Wydział krajowy wspólnie z Administracyą państwa.

§ 5.

Dla utrzymania wykonanych robót ma być utworzony oddzielny fundusz.

Fundusz ten składać się będzie:

1. z dochodów uzyskanych z wydzierżawienia szkarp Wisłoka, tudzież potoków i rowów.

2. z grzywien nakładanych za przekroczenia wodne w myśl art. I. ust. z dnia 4. stycznia 1903 Dz. u. kr. Nr. 12;

3. z corocznych datków kraju i prestacyj konkurencyjnych.

Dalsze postanowienia co do wysokości datków kraju i prestacyj konkurencyjnych na konserwacyę, co do organizacyi obrony grobel i innych zarządzeń potrzebnych dla utrzymania wykonanych burowli wydane zostaną w drodze ustawodawstwa krajowego.

§ 6.

Zarząd budowy, oraz funduszu regulacyjnego i konserwacyjnego obejmie Wydział krajowy.

Sposób wykonania przedsiębiorstwa i ostateczny kosztorys oznaczyć ma Wydział krajowy w porozumieniu z Administracyą państwa, której przyznany będzie wpływ odpowiedni na tok spraw technicznych i ekonomicznych przedsiębiorstwa.

Bliższe szczegóły co do zakresu i sposobu wywierania tego wpływu, oraz co do ewentualnego bezpośredniego współdziałania państwowych organów technicznych przy wykonaniu tego przedsiębiorstwa określi rozporządzenie wykonawcze, które ułoży Wydział krajowy wspólnie z Administracyą państwa.

§ 7.

Sprzeczne z niniejszą ustawą postanowienia ustawy z dnia 1. lipca 1886 Dz. u. kr. Nr. 68, tracą moc obowiązującą.

§ 8.

Wykonanie tej ustawy poruczam Mojemu Ministrowi rolnictwa.

Wiedeń, 7. października 1907.

**Franciszek Józef** w. r.

**Auersperg** w. r.